

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง อำนาจของเจ้าพนักงานในการตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ฝ่าฝืนหรือ
มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดต่อทบบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ
ไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗

การสื่อสารแห่งประเทศไทย^{*} ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กสท. ๖๐๓ สด/๐๑๕ ลง
วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วย
การสื่อสารแห่งประเทศไทยมีประเด็นทางกฎหมายที่เห็นสมควรหารือสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาเกี่ยวกับอำนาจตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ซึ่งกระทำการฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควร
สงสัยว่ากระทำความผิดต่อทบบัญญัติมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช
๒๔๗๗ ประกอบกับมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ ดังมี
รายละเอียดต่อไปนี้

๑. ในปัจจุบันการสื่อสารแห่งประเทศไทยมีสิทธิและหน้าที่กระทำการต่าง ๆ
อันเกี่ยวกับการรับ รวบรวม ส่ง จำย และส่งมอบไปรษณีย์ภัณฑ์ตามกฎหมาย ข้อบังคับ และคำสั่งที่
ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ประกอบกับมาตรา ๔ แห่ง
พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติ
ไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ประกอบกับ มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ
การสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้ให้อำนาจผู้ว่าการโดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีมอบ
อำนาจให้พนักงานมีอำนาจตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวไว้ได้เป็นเวลาอันสมควรซึ่งผู้กระทำ
การฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดต่อทบบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์
พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งอำนาจดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจสิทธิขาดในการจัดการไปรษณีย์ที่
รัฐบาลมอบให้การสื่อสารแห่งประเทศไทย

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดอำนาจใน
การจับและคุมขัง ค้น หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพไว้ตามมาตรา ๒๙ มาตรา
๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๓๗ และมาตรา ๓๓๘ ซึ่งตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวทำให้มี

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๙ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

* สืบเนื่องจากได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลาขยับเล็กกฎหมายว่าด้วย
การสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท
ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นเหตุให้พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นอัน
ยกเลิกไปโดยผลของมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ พร้อมกับการจัดตั้งบริษัท
ไปรษณีย์ไทย จำกัด และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

ผลกระทบต่ออำนาจตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ซึ่งกระทำการฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗

๓. การสื่อสารแห่งประเทศไทยมีความเห็นว่า มาตรา ๓๓๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ว่า ไม่ให้นำบทบัญญัติการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมาใช้ในการระเริ่มแรกกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ทำให้เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาใช้บังคับก่อนรัฐธรรมนูญยังมีผลใช้บังคับต่อไปได้

๔. เพื่อให้การดำเนินการขั้นตอนของการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารแห่งประเทศไทยจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตามประเด็น ดังต่อไปนี้

(๑) หากพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทยจะถือปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ซึ่งกระทำการฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดต่อบทบัญญัติมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ประกอบกับมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล จะถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อมาตรา ๒๙ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ หรือจะถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติของกฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจกระทำโดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล

(๒) การหน่วงเหนี่ยวไว้ได้เป็นเวลาอันสมควรซึ่งผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดต่อบทบัญญัติมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มีขอบเขตระยะเวลาหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของการสื่อสารแห่งประเทศไทย และได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด) แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง^๒ ได้บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลไว้หลาย

^๒ มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

มาตรา ซึ่งเมื่อพิจารณามาตรา ๓๑^๓ บัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิตและร่างกายไว้ว่า ห้ามมิให้กระทำการจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และมาตรา ๓๕^๔ บัญญัติคุ้มครองเสรีภาพในเคหสถานไว้ว่า การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองหรือการตรวจค้นเคหสถาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกอบกับมาตรา ๒๓๗^๕ และมาตรา ๒๓๘^๖ ซึ่งบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในเรื่องการจับกุม คุมขัง และค้นในที่รโหฐาน ไว้ว่า จะกระทำได้อต่อเมื่อมีคำสั่งหรือหมายของศาล เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ที่มิอำนาจออกหมายหรือคำสั่งเป็นคนละองค์กรกับผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติการ อันจะเป็นการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อนิติสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและ

^๓ มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำได้อันกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

^๔ มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

^๕ มาตรา ๒๓๗ ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่ต้องมีหมายตามกฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ โดยไม่ชักช้า กับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมายจับหรือหมายขังบุคคลจะออกได้ต่อเมื่อ

(๑) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือ

(๒) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ด้วย

^๖ มาตรา ๒๓๘ ในคดีอาญา การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ร่างกายของประชาชน และการดำเนินการดังกล่าวจะกระทำได้อีกเมื่อปฏิบัติในขอบเขตและเงื่อนไขที่จำกัดเท่าที่มีเหตุจำเป็นจริงๆ และตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น^๗

สำหรับกรณีตามมาตรา ๗๘^๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ที่กำหนดให้เจ้าพนักงาน^๙ มีอำนาจตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล นอกจากจะเป็นบทบัญญัติที่กระทบสิทธิและเสรีภาพในการเคลื่อนไหวร่างกายของบุคคลตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว กรณีดังกล่าวมิได้บัญญัติเหตุจำเป็นให้จับได้ตามมาตรา ๒๓๗ หรือมีเหตุให้ค้นได้ตามมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล ดังนั้น หากเจ้าพนักงานตามมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ฯ จะตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ซึ่งกระทำการฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิด จึงต้องมีคำสั่งหรือหมายศาลตามมาตรา ๒๓๗ หรือมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยไม่ถือว่ามาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล

สำหรับในประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ฯ ในการตรวจค้น จับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวผู้ฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิด จะต้องมีความจำเป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิด จะต้องมีความจำเป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดได้ตามมาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

^๗ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ทารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจับกุมตามมาตรา ๗๘ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๓๔ และมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑/๐๖๔๔ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๔๕๒/๒๕๔๖)

^๘ มาตรา ๗๘ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ว่าด้วยอำนาจสิทธิขาดของรัฐบาล เจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีเป็นหนังสือโดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี อาจตรวจค้นจับกุม หรือหน่วงเหนี่ยวไว้ได้เป็นเวลาอันสมควรเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

^๙ เมื่อมีการแปลงสภาพ กสท. เป็นบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้ว ตามมาตรา ๔ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งลูกจ้างของบริษัทหรือบุคคลอื่นใดเป็นเจ้าพนักงานในกรณีที่มีความจำเป็นในการป้องกันหรือระงับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยไปรษณีย์ ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ฯ จึงโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของลูกจ้างของบริษัทหรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๔๖

เลขที่การคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๔๗